

HRVATSKI
MEMORIJALNO
DOKUMENTACIJSKI CENTAR
DOMOVINSKOG RATA

HRVATSKA I VUKOVAR U DOMOVINSKOM RATU

DOC. DR. SC. JULIJA BARUNČIĆ PLETIKOSIĆ,

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA, MARULIĆEV TRG 21, ZAGREB

center@centardomovinskograta.hr

julija.baruncic@centardomovinskograta.hr

Proglašenu neovisnost (8. 10. 1991.) Hrvatska je morala braniti u nametnutom i teškom ratu. Snažne napade Jugoslavenske narodne armije (JNA) i srpskih postrojbi istovremeno su trpjela brojna hrvatska naselja i gradovi, posebice **Vukovar**, koji je potpuno razoren i od 18. do 20. studenoga 1991. okupiran.

-
- ✖ Zbog neočekivano jakoga i gotovo tromjesečnog uspješnog otpora vukovarskih branitelja znatno nadmoćnijem neprijatelju (od 25. kolovoza do 18., odnosno 20. studenoga 1991.) te zbog razaranja kakva u Europi nisu zabilježena od Drugog svjetskog rata, Vukovar je postao simbolom hrvatskoga otpora srpskoj agresiji u Domovinskom ratu.

-
- ✖ Prvi oružani sukob u istočnoj Slavoniji bio je 2. svibnja 1991., kad je u zasjedi srpskih ekstremista u Borovu Selu kraj Vukovara ubijeno 12 hrvatskih policajaca.
 - ✖ Nakon toga je uslijedila masovna pobuna naselja s većinskim srpskim stanovništvom u vukovarskoj i vinkovačkoj općini. Ova sela JNA je iskoristila za dovlačenje ljudstva i tehnike, stvarajući postupno kružnu osnovicu za napad na Vukovar. Otvoreni i kontinuirani napadi JNA i srpske paravojske uslijedili su od 25. kolovoza.

**UNIŠTENI TENKOVI JNA NA TRPINJSKOJ CESTI, SREDINA RUJNA
1991.**

-
- Prekretnica bitke za Vukovar nastupila je 1. listopada kada je JNA angažirajući golemu silu uspjela zauzeti selo Marince i tako presjeći jedinu preostalu komunikaciju s Vukovarom (Vinkovci – Nuštar – Marinci – Bogdanovci – "kukuruzni put" – Vukovar). Premda je uspjela staviti u potpuno okruženje Bogdanovce i Vukovar, JNA je trebalo još više od mjesec i pol dana da slomi žilavu hrvatsku obranu.

-
- ✖ Hrvatska vojska, tek u fazi ustrojavanja i s naoružanjem i tehnikom koja u odnosu prema snagama JNA angažiranim oko Vukovara nije bila niti za usporedbu, nije mogla uspješno izvoditi napadne operacije. Zato je tromjesečna obrana Vukovara fenomen rijetko viđen u povijesti modernog ratovanja. Organizirana obrana Vukovara prestala je 18. studenoga 1991., a branitelji Borova Naselja (dio Vukovara) predali su se 20. studenoga.

- ✖ Tijekom srpske opsade u neprijateljskom okruženju grad Vukovar (uključujući i selo Bogdanovce) branilo je oko 4020 branitelja. No, snage branitelja s oružjem u samom gradu ni u jednom trenutku nisu prelazile broj od 1800 do 2000 pripadnika policije te ZNG-a, HOS-a i dragovoljaca iz raznih krajeva Hrvatske, ustrojenih u 204. (124.) brigadu HV-a, razvučenu na više od 10 kilometara dugo bojišnici.

VUKOVARSKA BOLNICA

-
- ✖ U borbama za Vukovar srpski agresor koristio je više od 1000 borbenih oklopnih vozila, zrakoplove i brodove, više stotina cijevi svih vrsta topničko-raketnoga oružja iz kojih je sustavno i bez izbora ciljeva ispalio na grad na stotine tisuća projektila.
 - ✖ Snage JNA u istočnoj Slavoniji brojale su 37.613 vojnika, 676 tenkova, 505 oklopnih transportera, 428 oruđa "artiljerije za podršku", 158 oruđa "protuoklopne artiljerije" i 380 oruđa "protuavionske artiljerije", a snage TO Srbije 9582 "vojnih osoba".

-
- ✖ Prema podacima Ministarstva zdravstva, 19. studenoga 1991. na području Vukovara bilo je oko 14.100 civila: oko 10.000 u Vukovaru, oko 4000 u Borovu Naselju i oko 100 u naselju Lužac. Hrvatskih branitelja bilo je oko 900: oko 450 u Vukovaru i oko 450 u Borovu Naselju. U vukovarskoj bolnici je na dan okupacije bilo oko 420 ranjenika i bolesnika, a u skloništu – stacionaru “Borovo Commerce” bilo je oko 250 ranjenika.

-
- ✖ Tijekom srpske opsade 1991. u Vukovaru je poginulo najmanje 1739 osoba, većinom civila, a ranjeno je najmanje 2500 osoba (podaci Glavnog sanitetskog stožera RH). Među civilima poginulim u Vukovarsko-srijemskoj županiji je najmanje 56-ero djece.

Razorena vukovarska crkva i samostan sv. Filipa i Jakova nakon 1991. (gore) i obnovljena crkva i samostan danas (slika desno).

-
- ✖ Prognano je oko 22.000 Vukovaraca, a više od 4000 osoba iz Hrvatskog Podunavlja nasilno je odvedeno na područje Jugoslavije, odnosno Srbije, odakle su deportirani na tada slobodne dijelove Republike Hrvatske. Najmanje 2796 osoba zarobljenih 1991. na području Vukovara mučeno je i zlostavljan u logorima i zatvorima u Srbiji i Jugoslaviji.
 - ✖ Najmlađi zatočenik imao je nepunih 15 godina, a najstariji 81 godinu.

Barokni dvorac
na obali Dunava
u Vukovaru,
potpuno je
razoren u
agresorskim
napadima na
Vukovar 1991.

-
- ✖ Iz vukovarske bolnice je 20. studenoga 1991. odvedeno i ubijeno na raznim stratištima najmanje 266 osoba (ranjeni civili i branitelji te bolničko osoblje); od toga je 200 osoba, među kojima i 20 djelatnika vukovarske bolnice, ubijeno na poljoprivrednom dobru Ovčara i bačeno u iskopanu jamu. U rujnu i listopadu 1996. iz grobnice je ekshumirano 200 tijela ubijenih osoba, u dobi od 16 do 72 godine.

-
- ✖ Uz Ovčaru, na širem području Vukovara otkrivena su i brojna druga stratišta hrvatskih branitelja i civila: Antin, Berak, Bogdanovci, Borovo Selo, Bršadin, Ćelije, Čakovci, Dalj, Daljski Atar – Globovac, Ilok, Lovas, Marinci, Mikluševci, Mohovo, Negoslavci, Novi Jankovci, Petrovci, Slakovci, Stari Jankovci, Svinjarevci, Sotin, Tordinci, Tovarnik, Vukovar – Novo groblje, Nova ulica, skladište “Veleprometa” i druga mjesta zločina.

-
- ✖ Uprava za zatočene i nestale je na području Vukovarsko-srijemske županije otkrila 52 masovne grobnice i više stotina pojedinačnih, u koje su pripadnici JNA i srpskih postrojbi zakopali svoje žrtve.

MEMORIJALNO GROBLJE ŽRTAVA IZ
DOMOVINSKOG RATA, VUKOVAR; 938
BIJELIH KRIŽEVA, PO JEDAN KRIŽ ZA
SVAKU EKSHUMIRANU ŽRTVU IZ
MASOVNIH
GROBNICA NA TOM MJESTU.

Simša Glavašević
PRIČE IZ VUKOVARA

M A T I C A H R V A T S K A

**VUKOVAR,
A SHAME
FOR EUROPE AND THE WORLD,
ON THE BRINK OF THE 21st CENTURY.**

THE AGGRESSORS ARE SERBIA AND THE YUGO COMMUNIST ARMY.

CROATIAN INFORMATION SERVICE
PHOTOGRAPH BY TOBIAS HANZL

10

Priča o gradu

Odustajem od svih traženja pravde, istine, odustajem od pokušaja da ideale podredim vlastitom životu, odustajem od svega što sam još jučer smatrao nužnim za nekakav dobar početak, ili dobar kraj. Vjerljivo bih odustao i od sebe sama, ali ne mogu. Jer, tko će ostati ako se svi odreknemo sebe i pobegnemo u svoj strah? Kome ostaviti grad? Tko će mi ga čuvati dok mene ne bude, dok se budem tražio po smetlišlima ljudskih duša, dok budem onako sam bez sebe glavinjao, ranjav i umoran, u vrućici, dok moje oči budu rasle pred osobnim porazom?

Tko će čuvati moj grad? Moje prijatelje? Tko će Vukovar iznijeti iz mraka? Nema lena jačih od mojih i vaših. I zato ako vam nije teško, ako je u vama ostalo još mладенаčkog šaputanja, pridružite se. Netko je dirao moje parkove, klupe na kojima su još urezana vaša imena, sjenu u kojoj ste istodobno i dali i primili prvi poljubac. Netko je jednostavno sve ukrao, jer kako objasniti da ni sjene nema. Nema izloga u kojem ste se divili vlastitim radostima, nema kina u kojem ste gledali najtužniji film. Vaša je prošlost jednostavno razorenja i sada nemate ništa. Morate iznova graditi, prvo svoju prošlost, tražiti svoje korijene, zatim svoju sadašnjost, a ako vam ostane snage, uložite je u budućnost. I nemojte biti sami u budućnosti. A grad, za nj ne brinite, on je sve vrijeme bio u vama, samo skriven da ga krvnik ne nane. Grad - to ste vi!

Siniša Glavašević

**(Priča novinara Hrvatskoga radija Vukovar Siniše Glavaševića, koji je nakon okupacije Vukovara zarobljen u bolnici i ubijen na Ovčari, napisana je tijekom opsade i razaranja Vukovara.)*

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA

- ✖ Osnovan na zahtjev Sabora Republike Hrvatske u prosincu 2004., osnivač mu je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavlja Ministarstvo kulture, u okviru ovlasti Vlade Republike Hrvatske.
- ✖ S radom je započeo 2. ožujka 2005.
- ✖ Osnovan je kao **javna znanstvena ustanova – specijalizirani arhiv** od interesa za Republiku Hrvatsku.
- ✖ Svakodnevno obavlja djelatnost prikupljanja, sređivanja, čuvanja, zaštite te stručnog i znanstvenog istraživanja dokumenata i svih podataka u vezi s Domovinskim ratom, kao i upoznavanja javnosti u zemlji i svijetu s utvrđenim činjenicama koje se odnose na najvažnije razdoblje novije hrvatske povijesti.
- ✖ U Centru danas radi 19 djelatnika, uglavnom doktora povijesti.